

Dönem Başkanı

Prof. Dr. Elif Dağlı
Türk Toraks Derneği
Genel Sekreter
Mustafa Seydioğulları
TAPDK

SSUK ÜYELERİ

Aile ve Sosyal Araştırmalar
Genel Müdürlüğü
Ankara Madde Bağımlılığı
Araşt.Tedavi ve Eğt. Mrk.
Atatürk Sanatoryumu
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanlığı İSGÜM
Çankaya Belediyesi
Diyabet İşleri Başkanlığı
DSÖ Türkiye Temsilciliği
Gençlik ve Spor Genel
Müdürlüğü
Geriatrı Derneği
Halk Sağlığı Uzmanları Der.
Kamu İşletmeciliğini
Geliştirme Merkezi
Keçiören Eğitim ve Araştırma
Hastanesi
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Marmara Üni.. Tıp Fakültesi
Marmara Üni. Bilişsel
Davranışçı Terapiler Derneği
Milli Eğitim Bakanlığı
Milli Eğitim Sağlık Eğitim
Vakfı
Pratisyen Hekimlik Derneği
SB Kansere Savaş Dairesi
Başkanlığı
SB TSHGM Kronik Hastalıklar
Daire Başkanlığı
SB TSHGM Ruh Sağlığı Daire
Başkanlığı
SB TSHGM Tütün ve
Bağımlılık Yapıcı Maddelerle
Mücadele Daire Başkanlığı
SB Tedavi Hizmetleri Genel
Müdürlüğü
TMMOB Ziraat Müh. Odası
Turizm ve Çevre Gazetecileri
Derneği
Tüketici Hakları Derneği
Türk Akciğer Kanseri Der.
Türk Demokrasi Vakfı
Türk Dişhekimleri Birliği
Türk Hemşireler Derneği
TÜRK-İŞ Konfederasyonu
Türk Kanser Araştırma ve
Savaş Kurumu
Türk KBB-BBC Derneği
Türk KBB-BBC Vakfı
Türk Tabipleri Birliği
Türk Toraks Derneği
Türkiye Esnaf ve Sanatkarları
Konfederasyonu
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
Derneği
Türkiye İstatistik Kurumu
Başkanlığı
Türkiye Yeşilay Cemiyeti
Türkiye Ziraatçılar Derneği
Tütün Ekspertleri Derneği
Tütün ve Alkol Piyasası
Düzenleme Kurumu
Tütünsüz Yaşam Derneği

Genel Merkez

Türk Toraks Derneği
Turan Güneş Bulvarı
Koyunlu Sitesi No: 175/19
Oran - Ankara
Tel : 0312 490 40 50
Faks : 0312 490 41 42
toraks@toraks.org.tr
Genel Sekreter
Söğütü Caddesi No: 31
Söğütözü-Ankara
Tel : 0312 218 03 11
ssuksekreter@yahoo.com.tr

SSUK Başkanı Prof. Dr. Elif Dağlı:

Sigarasız ortam hepimizin hakkı!

Türkiye sigara yasağında son dönemece girdi. 4207 sayılı Kanun gereği olarak 19 Mayıs 2008'den itibaren sigara içilmesi yasaklanan kapalı alanlara, 19 Temmuz 2009 tarihi itibariyle tüm restoran, kahvehane ve barlar da dahil olacak.

Kapalı alanlarda sigara içilmesini yasaklayan kanunun çıktığı tarihten bu yana Türkiye'de ortalama 2 bin ton daha az sigara içildiği belirlenirken; yasanın kabul edildiği şekilde uygulanmasını engellemek üzere sigara endüstrisi destekli olduğu tahmin edilen aleyhte kampanyalar, Sigara ve Sağlık Ulusal Komitesi'ni (SSUK) harekete geçirdi.

SSUK'un, 4207 sayılı Kanun ve 2004 yılında imzalanan "Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi" gereği oluşan tam sigarasız iç ortamları desteklediğini ve yasanın korunması için sonuna kadar mücadele edeceğini kamuoyuna bir kez daha duyurmak üzere, 19 Aralık 2008 günü İstanbul Tabip Odası'nda bir basın toplantısı düzenlendi.

SSUK Başkanı Prof. Dr. Elif Dağlı, sigara tüketiminin giderek azaldığı ülkemizde sigara endüstrisinin, benzer kanunların çıktığı her ülkede oynadığı oyunları sergilemeye başladığını savunarak, "Turizm ve ikram endüstrisine kazançlarının düşeceği yanlış bilgilerini ulaştıran, medya temsilcilerine sigara içmeyi bir özgürlük ve hoşgörü kavramı gibi sunan bu çok merkezli ve organize girişimler, yirmiyi aşkın yıldır birçok ülkede sigara firmaları tarafından sahnelenmiştir. Oysa kapalı alanlarda sigara içme yasağı sigara içmeyi korumayı, sigara içenin azaltmasını ve sağlığını korumasını sağlar. Kanun çıkan ülkelerde kalp krizlerinin % 60 azaldığı görülmüş, otel, restoran, bar çalışanlarının daha az hastalandığı saptanmıştır. Kamuoyumuzun %87'si tarafından desteklenen kanunun uygulanmasına itiraz etmek, sağlıksız bir toplum olarak yaşam sürmemizi istemekten başka bir şey değildir. Bazı yasaklar toplumun düzeni ve insan sağlığı için gereklidir. Bütün yasaklar demokrasi karşıtı değildir. Alkollü araba kullanmak, emniyet kemeri bağlamamak yasaktır. Silah ve sigara reklamı yapmak, insan sağlığını bilerek tehdit altına sokmak ve bilerek insan öldürmek yasaktır." şeklinde konuştu.

Mart 2004'te İrlanda'nın restoran, kafeterya ve barlar dahil tüm kapalı ortamlarda tam dumansız ortam (TDO) uygulamasını gerçekleştiren ilk ülke olduğunu belirten **SSUK Hukuk Danışmanı Turgut Kazan**, "Ardından Norveç, Yeni Zelanda, İtalya, Uruguay, Kanada, ABD, İngiltere, Avustralya, İspanya, Singapur, Nijer, Uganda, Mauritius, Gine, Malta dahil birçok ülke, TDO için önemli adımlar attı. Türkiye de vatandaşlarına çağdaş ülkelerdeki kadar sağlık ve yaşam haklarını, temiz hava soluyarak sağlıklı kalma haklarını temin etmek zorundadır. Biz, ABD'de, Avrupa'da, Avustralya, Singapur, Nijer, Uganda, Mauritius, Gine'de olduğu kadar adalet istiyoruz" dedi.

Havalandırma ve masa ayırma işe yaramaz!

Bilimsel araştırmaların klima, havalandırma veya sigara içilebilir ve içilemez gibi bölümlere ayırmanın etkisiz yöntemler olduğunu gösterdiğini belirten **Türk Toraks Derneği üyesi Doç. Dr. Sedat Altın**, sözlerine şöyle devam etti: "Çevresel tütün dumanı (ÇTD) için güvenli maruziyet dozu ya da diğer bir deyişle eşik dozu yoktur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, sadece tam sigara yasağı çevresel tütün dumanından korunmada etkilidir. Bölümlere ayırmak, kısmi bölmeler yapmak veya klima sistemi kurmak gibi yöntemler tam yasakların yerini tutamaz ve başta bebekler, çocuklar, hamile bayanlar ve hastalığı olanlar olmak üzere diğer insanları hasta eder ve öldürebilir. Havalandırma veya filtreleme sistemleri, ÇTD kokusunun ortamda azalmasını sağlayabilir. Ancak tam dumansız ortam dışında, ÇTD'den koruyucu etkin yaklaşım yoktur. O halde, başta Avrupa ve ABD olmak üzere birçok ülkedeki gibi ülkemizde de lokanta, kafeterya, alışveriş merkezleri gibi halka açık yerlerde yasanın tamamen uygulaması sağlanmalıdır."

Kanun hiç bir ikram endüstrisini zarara uğratmamış, aksine kanunun çıktığı ülkelerde bu endüstrinin işleri % 10 artmış ve yeni işletmeler açılmıştır

Tamamen sigarasız alanların ikram ve eğlence sektöründe gelir kaybına yol açmayacağını belirten **Doç. Dr. Altın**, "Aksine, onlarca bilimsel araştırma lokanta ve eğlence yerlerinde sigaranın yasaklanmasının ekonomik yarar sağladığını ortaya koymuştur. Kanunun çıktığı ülkelerde bu endüstrinin işleri % 10 artmış, bazı ülkelerde sigara yasağından sonra hizmet ve eğlence sektörlerinde işler artmış, yeni işler yaratılmıştır. Sonuçta toplumda sigara içmeyenler çoğunluktadır. Ayrıca sigara içilmeyen iş yerlerinde harcamalar düşer. Hastalıklara bağlı iş gücü kaybı, sigorta bedelleri, havalandırma, boya-badana vs. masrafı azalır" diye konuştu.

İşverenlere çağrı

Yasaların çalışanları zehirli madde ve sağlık tehdidine karşı korumayı hedeflediğini, pasif sigara dumanının ise öncelikle lokanta, kafeterya, bar gibi ikram sektöründe çalışanları etkilediğini kaydeden **Türkiye Otel Lokanta Dinlenme Yerleri İşçileri Sendikası (TOLEYİS) Başkanı Cemil Bakındı**, "Dumanlı lokanta, kahvehane, pastane, bar gibi yerlerde çalışanların öksürük, hırıltı, göz yanması gibi bulguları vardır. Avustralya'da sigara içmeyen ve gırtlak kanseri olan bir barmene 466 bin dolar tazminat ödenmiştir. Çalışanların sağlığını savunan sendikaları, çalışanlarının sağlığını düşünen işverenleri göreve davet ediyoruz" dedi.

Akciğer kanseri ameliyatı geçirmiş Ferhat Yıldız'dan sigara ile mücadeleye destek

Basın toplantısına katılan ve 3 sene önce akciğer kanseri ameliyatı geçirmiş olan 48 yaşındaki Ferhat Yıldız, tüm sigara içenlere seslenerek, sigarayı bırakmalarını istedi. Çok uzun yıllar sigara içtiğini ve zamanında 'iyi bir sigara tiryakisi' olduğunu belirten Yıldız, "2003 yılında sigarayı bıraktıktan sonra 2005 yılında da akciğer kanseri olduğumu öğrendim. Aynı yıl akciğer ameliyatı oldum. Hastalığım ve iyileşme sürecim boyunca çok zor günler geçirdim. Fakat sigarayı bırakmasaydım bugün ölmüş olacaktım. Artık kendimi, sigara içen herkes, özellikle de gençler için sigarayla mücadeleye adadım. Türkiye'de benim gibi sigara yüzünden sağlığını yitirmiş çok kişi var. O yüzden öncelikle gençlerimiz olmak üzere hepimizin dumansız hava soluma hakkının korunması çok önemlidir. Kapalı alanlarda sigarasız ortam yasanının tam olarak uygulanması için sonuna kadar mücadeleye hazırım." şeklinde konuştu.

Kanunun uygulanmasına itiraz hastalığın devamını istemektir

Türkiye'deki 4 milyon astım, 3 milyon kronik obstrüktif hastasının toplu alanlarda temiz hava solumasını ve sosyal yaşantıya katılabilmesini engellemek insan haklarına aykırıdır. Kanunun uygulanmasına itiraz hastalığın devamını istemektir.

Ayrıntılı bilgi için:

Ünite İletişim / Banu Erdi 0212 2729313

banu.erd@unite.com.tr

www.unite.com.tr

Editöre Not:

Neden tamamen dumansız iç ortamlar?

Çünkü:

1. Ortamdaki tütün dumanı birçok hastalığın kaynağıdır ve ölümlere yol açar.
2. Tam dumansız iç ortam yaratmakla işçi ve toplum sağlığını tütün dumanının zararlı etkilerinden korumak mümkündür.
3. Tüm insanların tütünsüz, temiz hava soluma hakları bulunmaktadır.
4. Dünyada sigara içmeyen kişi sayısı daha fazladır; bu kişilerin aynı zamanda başkasının tütün dumanından korunmak da en doğal haklarıdır.
5. Sigara yasakları genellikle hem sigara içen, hem de içmeyen kişilerce desteklenmektedir.
6. Tam dumansız ortamlar yaratmakla özellikle gençlerin sigaraya başlaması özendirilmemiş olur.
7. Sigarayı bırakma isteğinde olan içiciler için de dumansız iç ortam oluşturulması ciddi bir motivasyon sağlar.
8. Tam dumansız ortam çocuklar ve aileler için olduğu kadar, işyerleri için de kazançlıdır. Sigara içmeyenlerin çoğu dumansız iç ortamlara daha sık giderler.
9. Tam dumansız iç ortam yaratmanın maliyeti düşüktür ve çok işe yarar.

Çevresel Tütün Dumanı nedir? Neler içerir?

Sigara dumanı içinde 4.000'den fazla kimyasal madde vardır. Bunların 50'den fazlası kanser yapıcıdır. Sigara içenin çevredeki havaya kattığı dumana 'çevresel tütün dumanı' denir. Dumanla kaplı havayı soluyan kişi, istemeden ve çoğunlukla farkında olmadan zarara uğramaktadır. Çevresel tütün dumanına maruz kalmanın güvenilir bir eşik dozu yoktur. En küçük miktarının bile zararlı olduğu kanıtlanmıştır. Bu zarardan korunmanın tek çaresi kapalı alanların tamamen sigarasızlaştırılması / dumansızlaştırılmasıdır.

Çevresel tütün dumanı, ana akım ve yan akım olmak üzere ikiye ayrılır. Ana akım sigara içicisinin soluduğu duman iken, yan akım sigaranın yanan ucundan çıkan dumandır. Bir sigaradan ortama saçılan dumanın çok büyük çoğunluğu yan akımdan oluşmaktadır. Bazı kanser yapıcı maddelerin miktarı yan akım dumanda ana akıma göre 10-200 kat daha fazladır. Sigara dumanı, Çevre Koruma Kurumları tarafından 1 numaralı kanser yapıcı olarak tanımlanmaktadır. Şüpheli variller nedeniyle acil önlemler almak; kanserojen olabileceği için siyah poşetleri yasaklamak yanında, iç ortamdaki dumanı-sigarayı önlemek çok daha önemli bir kanser önleme yöntemi olacaktır.

Çevresel tütün dumanına bağlı sağlık sorunları

Hemen ortaya çıkan etkiler: Gözlerde tahriş, sulanma, yanma, baş ağrısı, burunda rahatsızlık, akıntı, öksürük, boğaz ağrısı, kalp hızı ve tansiyonun yükselmesi, solunumsal yakınmalarda artış ve enfeksiyonlar; var olan hastalıkların alevlenmesi, kalp hastalığı olan kişilerde kalp krizi, astım, alerjiler...

Uzun vadede ortaya çıkan hastalıklar:

- **Solunum hastalıkları:** İş yeri veya sosyal ortamlarda sigara dumanına maruz kalmak KOAH (Kronik tıkaçıcı akciğer hastalığı) ve erişkin astımına neden olmaktadır.
- **Kalp Krizi:** Çevresel tütün dumanı kalp-damar hastalıklarını %20-70 oranında arttırmaktadır. Tam dumansız ortamlar kanunu uygulanan yerlerde kalp krizleri %60 azalmaktadır.

- **Kanser:** Sigara içmeyenlerde çevresel tütün dumanına maruziyet akciğer kanserini %32 arttırmaktadır. Sigaraya maruz kalan genç kadınlarda meme kanseri riski %90 artmaktadır. Menopoz öncesi kadınlarda 2,6 kez daha fazla meme kanserine yakalanma riski vardır. Çok az ve devamlı sigara dumanına maruz kalan kadınlarda 50 yaşına kadar meme kanseri olma riski % 60 artmaktadır.

Rakamlarla Çevresel Tütün Dumanı'nın faturası:

- Türk Toraks Derneği, ülkemizde her yıl 10.000 civarında insanımızın kapalı ortamdaki tütün dumanı nedeniyle hayatını kaybettiğini hesaplamaktadır.
- 2002 yılında 25 Avrupa ülkesinde 80.000 insanın ÇTD'den öldüğü bildirilmiştir.
- ABD'de, Çevre Koruma Ajansı'nın (EPA) tahminlerine göre sigara içmeyenler arasından 3.000 kişi her yıl ÇTD nedeniyle akciğer kanserine yakalanmaktadır. ÇTD, her yıl bir milyon üzerinde astımlı çocukta solunum şikayetlerinde kötüleşmeye yol açmaktadır.
- Yılda en az 200.000 işçinin işyerinde ÇTD solunması nedeniyle öldüğü Uluslararası İşçi Sağlığı Örgütü'nce hesaplanmıştır.
- DSÖ tahminlerine göre yaklaşık 700 milyon çocuk (dünya çocuk nüfusunun yarısı) evde, okulda (iş yerlerinde), halka açık yerlerde ÇTD'ye maruz kalmaktadır. Küresel Gençlik Tütün Araştırması verileri, 132 ülkede yaşayan 13-15 yaş arası çocukların %43,9'unun evde %55,8'inin de halka açık yerlerde ÇTD soluduğunu bildirilmektedir. Verilere göre, %76,1 öğrenci kapalı alanlarda uygulanan sigara yasağını desteklemektedir.

Sigarasız ortam yasalarını engellemek üzere sigara şirketlerinin ürettiği söylentilerden bazıları:

SÖYLENTİ 1: Çevresel tütün dumanı sadece sevimsiz, can sıkıcı bir konudur.

GERÇEK 1: Sadece can sıkıcı değil, sağlığı-yaşamı tehdit eden bir tehlikedir. Ülkemizde binlerce insanın ölümü basit bir konu olarak ele alınamaz. Tütün endüstrisi, bu söylentilerini desteklemek için yalan bilim üreterek, kanıt düzeyleri yetersiz olan çalışmalar ile ÇTD'nin zararlı olmadığını iddia edebilmektedir. Ancak ÇTD'nin zararlı olduğu kesindir ve yıllardır bilinmektedir. İşyerlerinde iş-ilişkili ölümlerin %14'ünden, tüm akciğer kanserlerinin %2,8'inden ÇTD sorumludur. Ölen işçilerin çoğu ikram ve servis sektöründe çalışmaktadır. Ancak ÇTD her meslek grubunda sorun yaratabilir.

"Vatandaşımızın zaten elinde bir sigarası kaldı. Ona da fazla müdahale etmeyelim" demek sorunun boyutunu küçümsemektir.

SÖYLENTİ 2: Kişisel tercihlere saygılı olmak gereklidir. Sigara içmeyen kişilerin, içenlerin sigara içme özgürlüğüne saygılı olmaları zorunludur.

GERÇEK 2: Bu taktik, tütün endüstrisinin en sık başvurduğu yaklaşımdır. ÇTD'nin oluşturduğu sağlık risklerinin yanında, sigara içmeyenlerin duman-altı olmaktan rahatsız olmaları ve bunu istememeleri de bir diğer kişisel tercih olup, bu isteğe de saygı gereklidir. Gerçek ve etkili ÇTD engellenmesi ile Finlandiya, İrlanda, Yeni Zelanda, Uruguay gibi ülkelere çok olumlu geri bildirimler alınmıştır.

"Vatandaşımızın zaten elinde bir sigarası kaldı. Ona da fazla müdahale etmeyelim" demekle vatandaşın özgürlüğü ifade edilmek isteniyorsa esas özgürlüğün temiz hava soluma özgürlüğü; derhal ve geç dönemde ortaya çıkan rahatsızlıklara maruz kalmama özgürlüğünü unutmamak gerekir.

Biz de "insanların bir temiz havası kaldı (temiz su bile paralı); lütfen ona sahip çıkalım, nefesimizi koruyalım" demek istiyoruz.

SÖYLENTİ 3: Dumansız ortam girişimleri sonuçsuz kalır. TDO, sigara içen ve içmeyen herkes tarafından desteklenmekle birlikte bu koşulu sağlamak imkansızdır.

GERÇEK 3: İrlanda, Norveç, Yeni Zelanda verilerine dayanarak TDO uygulamaları fazlasıyla işe yaramaktadır ve uygulaması hiç zor değildir. Ülkemizde 4207 sayılı yasa çıkarken de bu tip tartışmalar çıkmış, uygulanamayacağına dair birçok söyleme karşın birçok ortamda tam başarı elde edilmiştir. Sigara içenler bile bu yasaklamalardan memnun olduklarını bildirmektedir. Yasa çıkarmak elbetteki tek başına yeterli olmayabilir ama bir başlangıç ve temel oluşturmaktadır.

Ülkemizde örnek alınabilecek tamamen sigarasız hastaneler, okullar, spor tesisleri, hava-limanları, otobüs-tren terminalleri, devlet daireleri, birçok devlet ve özel sektör fabrika ve işyerleri vardır. Bu bilincin artarak tüm kamu ve özel sektör iş yerlerini, fabrikalarını kapsaması gereklidir. Ayrıca eğlence mekanlarında, lokanta ve kafeteryalarda, alışveriş merkezlerinde, sinema-tiyatro gibi kültürel ortamlarda ve halka açık tüm ortamlarda sigarasız-dumansız hava soluma hakları sağlanmalıdır.

Yasanın Türkiye gerçeklerine uygun şekilde gözden geçirilmesini ve uygulama kabiliyeti olacak bir hale getirilmesini dile getirmek; Türkiye'deki insanların sağlık ve yaşama haklarının çağdaş ülkelerden farklı olduğu anlamına gelir. Çağdaş ülkelerdeki bütün ilaçları, tanı yöntemlerini Sağlık Bakanlığımız ne pahasına olursa olsun hemen getiriyorsa çağdaş hukuk normlarının da derhal halkımızın hizmetine sokulması gerektiğine inanıyoruz.

Yasama görevinin halkımızın en üstün çıkarlarını hedeflemesi ve yürütme ve yargının da gereğini yapması gerekmektedir.

Her şeyden önce "Benim insanım da dünyanın gelişmiş ülkelerindeki insanlar kadar değerli; onlar kadar sağlık ve yaşama hakkına sahip, ben bu adaleti sağlarım" denmesini bekliyoruz?

SÖYLENTİ 4: Havalandırma sistemleri, sigara içmeyenleri ÇTD'dan korur.

GERÇEK 4: Tütün endüstrisi gelişmiş havalandırma ekipmanı kullanımı ile iç ortam havasının temizleneceğini iddia eder. Bu tam dumansız çevre için gerekli yasaklamaların getirilmesini önlemek için bir bahanedir. Tütün dumanı zehirli gaz ve partiküller içerir. Havalandırma sistemleri partikülleri ve bazı zehirli gazları temizleyemez.

SÖYLENTİ 5: Dumansız çevre girişimleri ile restoran ve kafelerde iş kayıpları olur.

GERÇEK 5: Tütün endüstrisi kendi iş kaybından korkmaktadır. Kanada, İrlanda, İtalya ve Norveç'ten yayınlanan raporlarda, iç ortamlarda sigara yasağı uygulanması iş yerlerinin gelir düzeylerini azaltmamıştır.

SÖYLENTİ 6: Sigara yasakları, içenlerin hak ve özgürlüklerine aykırıdır.

GERÇEK 6: Çok sayıda insanın sigara içmediği, içmekte olan çoğu insanın da bırakmak istediği göz önüne alınarak, dumansız çevre yasaları insan haklarına aykırı değildir.

Tüm bu söylentileri uyduran tütün endüstrisi, gerçekte kendi gelirlerinin kaybından endişe duymaktadır. Çevresel Tütün Dumanı'nın sağlığı tehdit ettiği konusunda şüpheleri yoktur ve bu gerçeği yıllardır bilmektedirler!